

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Херсонського
державного університету
___. __. 2019 № ____

**Порядок
виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній
діяльності здобувачів вищої освіти**

1. Призначення та сфера використання

1.1. Порядок є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості) Херсонського державного університету (далі – Університету).

1.2. Порядок передбачає заходи організаційного характеру, спрямовані на виявлення академічного плагіату та запобігання фактів недоброчесності в академічній спільноті Університету

2. Законодавчо-нормативне забезпечення

1. Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту».
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 25.12.2015 № 922-VIII.
4. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 05.12.2012 № 5460-17.
5. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15.05.2018 2415-VIII.
6. Методичні рекомендації МОН для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності.
7. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 11 липня 2019 № 977).
7. Проект Закону України № 2299 «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти».
8. Статут Херсонського державного університету, 2019.
9. Стратегічний план розвитку Херсонського державного університету на 2018-2023 рр.
10. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету (наказ ХДУ від 02.02.2018 № 76-Д).
11. Положення про Комісію з питань академічної доброчесності Херсонського державного університету (наказ ХДУ від 02.02.2018 № 77-Д).
12. Положення про кваліфікаційну роботу (проект) (наказ ХДУ від 01.11.2019 № 880-Д).
13. Положення про організацію освітнього процесу в Херсонському державному університеті (наказ ХДУ 01.11.2019 № 881-Д).
14. Положення про інституційний репозитарій Херсонського державного університету.
15. Наказ ХДУ від 07.11.2018 № 926-Д «Про використання в роботі методичних рекомендацій МОН України для ЗВО з підтримки принципів академічної доброчесності».

3. Визначення та скорочення

3.1. Основні терміни та визначення відповідають розділу 2 Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Херсонського державного університету (наказ Херсонського державного університету від 02.02.2018 № 76-Д).

4. Мета і завдання

4.1. Метою системи є ефективно виявлення та запобігання поширенню плагіату в роботах здобувачів вищої освіти всіх освітніх рівнів та форм навчання, розвиток навичок добросовісної та коректної роботи із джерелами інформації; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальної власності інших осіб; активізацію самостійності та індивідуальності при створенні власних творів, а також підвищення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

4.2. Основні завдання:

4.2.1. Формування академічної і професійної етики та поваги до авторських прав;

4.2.2. Забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (перевірка письмових робіт з метою виявлення текстових та інших запозичень без коректних посилань);

4.2.3. Впровадження практики коректного цитування шляхом закріплення визначення поняття та форм плагіату, методів запобігання його поширенню, виявлення академічного плагіату, процедури розгляду та фіксування фактів плагіату, а також наслідків його вчинення в межах Університету;

4.2.4. Попередження плагіату шляхом формування завдань для навчальних робіт з використання педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання.

5. Загальні положення

5.1. В Університеті перевірки на академічний плагіат підлягають кваліфікаційні та інші роботи (наукові статті, тези тощо) здобувачів вищої освіти усіх ступенів вищої освіти.

5.2. Об'єктами виявлення плагіату є результати освітньої і наукової діяльності здобувачів вищої освіти усіх форм навчання та кваліфікаційних рівнів освіти, в процесі якої готуються кваліфікаційні та інші роботи здобувачів вищої освіти.

6. Процедури та заходи щодо запобігання і попередження академічного плагіату:

6.1. Формування атмосфери, яка не сприймає академічну нечесність та передбачає:

6.1.1. Формування, видання та розповсюдження методичних рекомендацій із зазначенням вимог щодо коректного оформлення посилань на використані матеріали наукових і навчальних праць;

6.1.2. Ознайомлення учасників освітнього процесу Університету з цим Порядком та іншими документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат;

6.1.3. Введення до освітніх програм і навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти навчальних дисциплін, які забезпечують формування у них загальних компетентностей щодо дотримання норм наукової етики, коректного використання матеріалів із опублікованих джерел інформації та об'єктів інтелектуальної власності.;

6.1.4. Сприяння органам студентського самоврядування, первинній профспілковій організації студентів, Науковому товариству студентів і аспірантів, Раді молодих вчених в інформуванні здобувачів вищої освіти про правила наукової етики;

6.1.5. Введення до планів виховної і соціально-гуманітарної роботи факультетів, кафедр заходів, спрямованих на формування у здобувачів вищої освіти етичних норм, що унеможливають академічний плагіат;

6.1.6. Розміщення на офіційному сайті Університету матеріалів щодо етичних норм публікацій та рецензування.

6.2. Надання здобувачам вищої освіти всебічної консультативної допомоги науковими керівниками (науковими консультантами) на усіх етапах виконання навчальних і наукових робіт.

6.3. Ознайомлення учасників освітнього процесу Університету з нормативною базою щодо запобігання та виявлення академічного плагіату.

6.4. Інформування здобувачів вищої освіти щодо рекомендованих показників унікальності текстів навчальних і наукових робіт та відповідальності у випадку виявлення фактів академічного плагіату.

6.5. Публічний захист кваліфікаційних робіт, оприлюднення списку захищених кваліфікаційних робіт в інституційному репозитарії Університету.

6.6. Ознайомлення з кращими зразками кваліфікаційних робіт, публікаціями у фахових виданнях та виступами на наукових конференціях нових здобувачів вищої освіти.

6.7. Розміщення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти усіх форм навчання та кваліфікаційних рівнів в репозитарії Університету.

6.8. Організацію Науковою бібліотекою Університету заходів з популяризації основ інформаційної культури та правил наукової етики.

7. Процедура перевірки робіт на унікальність

7.1. Після рекомендації наукового керівника кваліфікаційна робота (проект) має бути передана здобувачем вищої освіти для зовнішньої перевірки на унікальність в Наукову бібліотеку не пізніше як за місяць до її захисту. Контроль за порівнянням друкованої та електронної версій роботи забезпечує науковий керівник і здобувач вищої освіти.

7.2. Підготовка здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи до перевірки на унікальність у двох електронних примірниках (далі – примірниках) у форматах DOC, або DOCX, або RTF: (1) повний текст кваліфікаційної роботи і (2) текст кваліфікаційної роботи, в якому має бути видалений титульний аркуш, “ЗМІСТ”, “ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”, “ДОДАТКИ”, рисунки і таблиці у вигляді скриншотів і/або нередатованого тексту. В назву файлів необхідно включити прізвище виконавця, факультет, рік (наприклад, Petrenko_fbge_2019 і Petrenko_fbge_2019_check для повного файлу і файлу для перевірки відповідно).

7.3. Завідувач кафедри доручає здобувачам вищої освіти після рекомендації науковими керівниками (але не пізніше, ніж за місяць до проведення атестації здобувачів вищої освіти), упродовж трьох робочих днів переслати з власної електронної пошти у двох зазначених у п.1.1 примірниках кваліфікаційні роботи на корпоративну електронну пошту помічника декана із забезпечення якості освіти відповідного факультету.

7.4. Після закінчення терміну подачі матеріалів помічнику декана із забезпечення якості освіти відповідного факультету, зазначеного у п.7.3, упродовж наступного робочого дня помічник декана відповідного факультету з власної корпоративної електронної пошти має переслати у двох зазначених у п.1.1 примірниках кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти з усіх спеціальностей факультету на корпоративну електронну пошту помічника директора/директорки Наукової бібліотеки із забезпечення якості освіти разом із супровідним листом, в якому визначений перелік здобувачів, тематика їх кваліфікаційних робіт.

7.5. Помічник директора/директорки Наукової бібліотеки із забезпечення якості освіти упродовж 5-15 робочих днів організовує проведення перевірки кваліфікаційних робіт на унікальність із використанням системи UNICHECK або іншого рекомендованого МОН програмного забезпечення для перевірки на унікальність. Для кожної кваліфікаційної роботи система виявлення текстових збігів/ідентичності/схожості генерує звіт подібності.

7.6. Довідки про перевірку та звіти подібності пересилаються помічником директора/директорки Наукової бібліотеки із забезпечення якості освіти з його корпоративної електронної скриньки на корпоративну електронну адресу помічника декана із забезпечення якості освіти, який, в свою чергу, відправляє цю інформація на корпоративні електронні адреси секретарів атестаційної комісії кафедр відповідного факультету. Секретар атестаційної комісії надає науковим керівникам, рецензентам і експертній комісії за цією спеціальністю довідки про перевірку зі звітами подібності. Після ознайомлення з довідками і звітами подібності науковий керівник готує відгук, а рецензент – рецензію на кваліфікаційну роботу здобувача. У відгуку і рецензії має бути обґрунтований відсоток збігів у кваліфікаційній роботі (цитовання або плагіат).

7.7. Після ознайомлення з довідками і звітами подібності членами комісій з передзахисту відбувається попередній захист здобувачами їхніх кваліфікаційних робіт комісіями наукових керівників відповідних кафедр і проводиться експертиза кваліфікаційних робіт провідними вченими кафедр. Протягом двох тижнів експертна комісія за спеціальністю на основі результатів попереднього передзахисту, довідок про перевірку і звітів подібності з Наукової бібліотеки, відгуків наукових керівників і рецензій рецензентів готує експертний висновок, в якому пояснює причини збігів/ідентичностей (зокрема, плагіат чи цитування) і відображає рівень унікальності кваліфікаційних робіт здобувачів. Звіт подібності є одним із документів, на підставі яких кафедра, на якій готується кваліфікаційна робота, приймає рішення про унікальність роботи і готує експертний висновок про допуск роботи до захисту. У разі виявлення плагіату робота автоматично не допускається до захисту. Копію звіту подібності та висновку про допуск роботи до захисту автор може отримати на кафедрі за письмовим запитом. Обов'язковим додатком до кваліфікаційної роботи є довідка про перевірку роботи в системі UNICHECK або іншого рекомендованого МОН програмного забезпечення для перевірки на унікальність, завірена підписом директора/директорки та печаткою Наукової бібліотеки.

7.8. За результатами перевірки кваліфікаційних робіт на унікальність застосовуються наступні критерії (округлення до цілих чисел відбувається за стандартними правилами):

Унікальність	СВО «магістр»	СВО «бакалавр»	Рекомендація
Високий рівень	90-100	82-100	Відмінний рівень унікальності, робота рекомендується до атестації
Середній рівень	70-89	64-81	Добрий рівень унікальності, робота рекомендується до атестації
Низький рівень	60-69	55-63	Задовільний рівень унікальності, робота рекомендується до атестації із зауваженнями
Дуже низький рівень	51-59	51-54	Дуже низький рівень унікальності, робота потребує суттєвого доопрацювання, робота не рекомендується до атестації
Незадовільний рівень	0-50	0-50	Незадовільний рівень унікальності, робота не рекомендується до атестації

Для робіт з високим, середнім і низьким рівнем унікальності готується звіт експертної комісії за цією спеціальністю. Всі експертні висновки надаються комісії з академічної доброчесності разом із довідками про рівень збігів/ідентичностей і звітами подібності.

7.9. Для доопрацювання робіт, які не пройшли перевірку з першого разу, і мають дуже низький або незадовільний рівень унікальності, надається 5 робочих днів на усунення недоліків виявлених програмою UNICHECK або іншими рекомендованими МОН програмами, після чого до даних робіт застосовуються п.п. 7.1.-7.8. Якщо після другої перевірки рівень унікальності кваліфікаційної роботи залишився на дуже низькому або

незадовільному рівні, ця робота вважається такою, що не пройшла перевірку на плагіат. Здобувач вищої освіти має право на доопрацювання кваліфікаційної роботи і подачі її на розгляд до атестації на відповідній освітній програмі на наступний навчальний рік. У разі незгоди з результатами звіту подібності на унікальність або з результатами експертного висновку про наявність плагіату здобувач вищої освіти має право на апеляцію.

7.10. Повні тексти кваліфікаційних робіт, які пройшли успішний захист на атестації здобувачів вищої освіти, розміщуються упродовж наступного місяця в репозитарії Наукової бібліотеки.

7.11. Кваліфікаційні роботи, які мають найвищий рівень унікальності за поточний навчальний рік, отримують рекомендації на заохочення здобувачів вищої освіти і наукових керівників на рівні університету за результатами експертних висновків кафедр.

8. Процедура оскарження результатів перевірки на унікальність

8.1. У разі незгоди з результатами звіту подібності на унікальність або з результатами експертного висновку про наявність плагіату здобувач вищої освіти має право на письмову апеляцію секретарю комісії з питань академічної доброчесності на наступний робочий день після отримання інформації від секретаря атестаційної комісії стосовно недопуску його кваліфікаційної роботи до атестації здобувачів вищої освіти. Апеляція подається на ім'я голови комісії з питань академічної доброчесності на наступний робочий день після оголошення результатів перевірки. При розгляді апеляцій на результати перевірки навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти до складу апеляційної комісії обов'язково залучаються провідні вчені цієї спеціальності і представник органу студентського самоврядування.

8.2. Про дату, місце та час проведення засідання апеляційної комісії заявника попереджають за допомогою наявних засобів зв'язку щонайменше за два робочі дні. Якщо заявник не з'явився на засідання комісії, то питання розглядається за його відсутності.

8.3. Комісія з питань академічної доброчесності упродовж трьох робочих днів має надати йому/їй обґрунтоване рішення, оформлене відповідним протоколом.

8.4. За результатами голосування членів комісії з питань академічної доброчесності простою більшістю приймається рішення про допуск/недопуск здобувача вищої освіти до атестації за результатами технічної перевірки кваліфікаційної роботи. У разі однакової кількості голосів за допуск і недопуск вирішальне значення має голос голови комісії. У разі недопуску здобувач вищої освіти втрачає право на повторний захист кваліфікаційної роботи за даною темою на наступний навчальний рік.

8.5. За результатами засідання комісія з академічної доброчесності формує остаточний висновок, який підписує голова комісії з академічної доброчесності, її члени та заявник (за наявності).

8.6. Апеляція може бути подана лише один раз.

9. Програмно-технічні засоби для перевірки на академічний плагіат

9.1. Програмно-технічні засоби перевірки на академічний плагіат є допоміжним засобом перевірки робіт на предмет виявлення фактів та обсягу неправомірних запозичень у поданій роботі.

9.2. Безпосередньо перевірку робіт здійснюють працівники Наукової бібліотеки Університету за участі помічника директора/директорки Наукової бібліотеки із забезпечення якості освіти.

9.3. Перевірка навчальних і наукових робіт на наявність академічного плагіату проводиться з використанням програмно-технічних засобів за допомогою програмного продукту UNICHECK або іншого рекомендованого МОН програмного забезпечення для перевірки на унікальність.

9.4. При прийнятті остаточного рішення враховується специфіка роботи, що перевіряється на наявність академічного плагіату (галузь знань, спеціальність), вид роботи та її унікальність.

10. Відповідальність авторів та посадових осіб за академічний плагіат

10.1. Встановлення експертною комісією або комісією з академічної доброчесності фактів плагіату і низької унікальності є підставою відмови у наданні рекомендації до атестації, друку або відправлення цих матеріалів на доопрацювання.

10.2. Плагіат і низький відсоток унікальності у змісті кваліфікаційних та інших робіт здобувачів вищої освіти ступенів «бакалавр» і «магістр» є підставою щодо прийняття комісією з академічної доброчесності рішення про недопущення до захисту та відправку матеріалів на доопрацювання або видачу нового варіанта завдання.

11. Прикінцеві положення

11.1. Порядок набуває чинності з дати його уведення в дію наказом ректора після затвердження вченою радою ХДУ.

11.2. Всі зміни та доповнення до Порядку розглядаються та приймаються на засіданні вченої ради та вводяться наказом ректора Університету.

11.3. Відповідальність та контроль за виконанням Порядку несуть посадові особи Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

11.4. Порядок спрямований на визначення рівня унікальності / обґрунтованих експертною комісією збігів у кваліфікаційних роботах і передбачає перегляд мінімальних і максимальних показників унікальності з 2020-2021 н.р. на основі визначення цих показників у 2019-2020 н.р. для кваліфікаційних робіт, рекомендованих до атестації.